

Angab.:
2. 00 Se
3. 00

1. wgl. Ua 2624, 8°

Q. D. B. V. 4

GEORGII FRIDERICI

de FRANKENAV

Medicinæ D. & P.P. Extraord.

Disqvifitio

Epiftolaris

SUCCI NUTRICII PER NERVOS TRANSITUM

EJUSQUE EFFECTUS

In Corpore humano expendens:

Dicata

*VIRO AMPLISSIMO atq; EX-
CELLENTISSIMO*

DN. JOH. GOTHO- FREDO BERGERO, D.

Ordinis Medici Seniori, & Pathologiæ
Prof. Publ. Celeberrimo, &c.

L I P S I Æ,

Impensis JOH. MELCHIOR. Liebe /
Bibliop. Hayniens. 1696.

D. N. N.
GEORGII FRIDERICI
CANTUARII
Epistolarius
SINGULI RICHARDI PER
VEROS TRANSMITIM
In Corpore humano
Expenditur
D. N. JOH. GOTTH.
EREDO BERGRO, D.
Ordinarius Medici & Patrologi

J. J.

*AMPLISSIME EXCEL-
LENTISSIME*

DOMINE, FAUTOR

atq; **PATRONE,**

*MULTIS NOMINIBUS
COLENDE*

Consilium prima
specie temerarium,
magis quam audax
putabis **VIR** Celeberrime, quod
meus hac vice subire tentat a-
nimus, à fallaci qualibet ver-
borum imitatione simulatio-
neq; Virtutis Tuæ evehendæ

A 2

sem-

(4.)

semper alienissimus. Etenim
me temerario obloqvendi mo-
do vel in præstantes admodum
ingenii Tui dotes impingendi,
vel vanæ gloriolæ captandæ
caussa, contrariis, diversis, pu-
gnantibusq; quod incedam ra-
tionibus, adversus eruditissimas
theses modo promulgatas, pru-
rire, aut à cujusvis alius Tibi
Tuisq; honoribus invidentis
svasu atq; zelo intempestivo ad
scribendum incitari non credas
velim, qui bene ac sapienter
ubiq; regeris more intelligen-
tium hominum prudentissimo.
Detestor atq; deprecor omnem
malæ actionis speciem, quæq;
bonos

(5.)

bonos unquam mores, famam
& existimationem Viri boni læ-
dere potis est, iccirco & eam
à nobis fieri velle vel posse cre-
dendam nemini permittimus.
Alia omnino subest ratio, alia-
que rei est facies, quæ vult, mo-
nitis ut Tuis sub Disputationis
finem allatis morem geram lu-
bentissime, omniq; tempore
seqvar, quicquid tam utiliter
præcipis: Quando *in arduis ac*
interioribus hujusmodi (uti vere
fluidum illud nervorum esse
colligimus) *reconditisq; rebus, quod*
probabilius inest, vel minus certe
à ratione remotum, quandam veri
saltem præ se ferre speciem conten-
dis,
A 3

(6.)

dis, hinc *res* omnes in studio
nostro Medico *ad liquidum*,
non adeo perductas, pondus
omnino *habere* arbitror, *in-*
flammare, *accendereq;* ani-
mos solius *Veritatis studio du-*
ctos, ut stupendam corporis
nostri fabricam pervestigandam
eo lætius aggrediantur, & à
tam exquisiti artificii genere
ejusq; notitia ad *Effectoris*
Summi cognitionem atq; ad-
mirationem laudesq; prove-
bantur. Habes non levis mo-
menti rationem, quin plures
impense mihi favent & pro me
loqventur, si iisdem opus mi-
hi esset *Tecum VIR ἰατρικώτατε,*
pro

(7.)

pro denegato semel magno
Tuo in me meosq; affectu con-
tendere, qva spe innixus hanc
ad Te scribere epistolam non
moror amplius. Qvicquid au-
tem molior, ut suspicacem ani-
mum, aut qvalemq; sini-
strum de me amoliar sermo-
nem, id tamen certissimum
manere me facile video, qvod
importunus molestusve apud
Te sim interpellator aliquis, qvī
graviora Tua interturbat ne-
gotia, & in bona peccat publi-
ca; sed veniam, confido, da-
bis, postqvam intellexeris, ea
potissimum de caussa hanc Ti-
bi creari molestiam, ut grati a-

A 4

nimi

(8.)

nimi senſa ſimul exprimat ve-
nerabundus calamus, cujus a-
nimo nerviſq; adhuc fluctuat,
immo hæret nutrix illa aqua,
qvippe tantos ex elaboratiſſimis
Tuis Diſputationibus accepiffe
me fructus agnoſco, ut ad gra-
tes Auctori perſolvendas me
prorſus obligatum teneam.
Quanqvam vero cuncta, quæ
pertractas, accurate adeo ab-
ſolvifti, ut pronum fit de ſin-
gulis in laudes Tuas erumpere,
commodum tamen necelle e-
rat operiri tempus, quo ani-
mum celebrandi Nominis Tui
promptiſſimum effundere pos-
ſem; & cum mihi cumprimis
ſeſe

(9.)

sele occasio jam offerāt , velut
signo dato profilio , nullus du-
bitans, qvin proletariæ huic Dis-
qvifitioni meæ , quam Tibi fa-
cravi , quodammodo favitu-
rus sis !

Atq; ordinem in dubitando
ut servem , scias Vir Excellen-
tissime, me non multis opus ha-
bere parasangis aut difficultate
laborare aliqua , ut evincam
probemq; tales extitisse Britan-
norum hoc cumprimis seculo
Magistros, qvi sapienti Tuo ju-
dicio feruntur perbene; In tan-
ta enim tamq; larga demonstra-
tionum Physicarum Medica-
rumve messe accidit haut ita

A 5

pau-

paucis, ut sæpe numero multa nova nec fando audita suspicati fuerint, nonnunquam diversa presentibus contrariisq; invenerint, verum tamen ipsa re & ratione verum prætermiserint fere semper. Id quod de succi nutritii per nervos transitu mihi asserere omnino liceat.

Quod quidem inventum etsi quidam principes Italiae Medici laudant vehementerq; comprobant; alias tamē adhuc dari gentes luculenter observo, quæ rem talem utriusq; licet nationis sermonibus percelebratam, in dubium vocare mecum audent, adeoq; negandi temeritatem non sine ratione sustinent *argumentis in contrariam*

(II.)

riam *partem collatis* fortiter
subnixæ, quales Gallia Germa-
niaq; nostra, amœnissima Mu-
sarum hodie sedes nobis sistit
plurimos & ad Septentrionem
usq; Claros omnigena eruditio-
ne refertos. Nolo Tibi in men-
tem revocare jam quid alii
contra egerint, & quam for-
titer debellarint nutritionem,
illam è nervis petendam, Viri
Tibi probe cogniti, magnæ-
que apud omnes eruditos famæ
& existimationis, BARTHO-
LINUM, du VERNEY, BOH-
NIUM, SCHELHAMME-
RUM, TAUVRVY & ORT-
LOBIUM puta, quos omnem

A 6

ante

ante me movisse lapidem satis
 comperio indimovenda illa dif-
 ficili Anglorum excogitatione;
 immo tantum abfuisse scri-
 pserit idem Excellentiss. Dn.
 SCHELHAMMERUS *tr. de*
lymphæ ac seri ortu, ut reli-
 quis ejusdem Musæ eam pro-
 baverint satis, ut vix ullus ex-
 terorum sit repertus, qui illis ac-
 cederet. Quin & ab ipso per-
 spicacissimo BARTHOLINO
 statim examinata atq; repro-
 bata hæc fuit iis argumentis,
 quibus nemo adhuc, quod sciam,
 responderit. Unde facile la-
 bore hoc supersedere potuissem,
 tempori parcere, & hanc for-
 tassis

tassis doctrinam velut in scho-
las nunquam receptam sicco
plane pede præterire, ne actum
agere aliis viderer, neq; ean-
dem, ut in proverbio dicitur,
canerem cantilenam.

Quoniam vero aliquibus ab
Ampliff. T. Excell. eorum sa-
tisfactum esse dubitatis sentio,
aliqua vero intacta adhuc
Tuoq; iudicio minora forte
visa, quam ut iis responderetur,
remansisse, nolui diutius ani-
mum excruciarī meum super
his, & ambiguo eum suspendere
responso, cum erudiri præstet
quam dubitare.

Quare adversariorum ratio-

A 7

nibus

nibus haud imparatis ut occur-
 ratur ab Excellentissima T. Di-
 gnit. prima quasi fronte palma-
 rium eorum argumentum du-
 plici potissimum experimento
 firmatum evertere conatur alia
 & quidem contraria, ut appa-
 ret, hypothesi, tale sc. nervis
 adscribendo cavum, tamq;
 porosam constitutionem, ut
 undulantes inibi spiritus sem-
 per comitem habeant lympham
 nutriciam cuiq; parti Corporis
 nostri destinata, adeò ut pror-
 sus nullum functioni animali
 exinde spiritibusq; immineat pe-
 riculum, immo hi potius præ-
 sentia ejus adjuti alacrius multo
 munia

munia sua obeant, rectaq; qua-
qua vorsum excurrant.

Quemadmodum vero ne-
minem hic nominare possum,
ex Medicorum filiis, qui ner-
vos tam solidos firmosq; cre-
dat, *ut nusquam omnino pa-
teant*, crassorumq; instar filo-
rum sese habeant, egoq; nulli
dissentientium talem credendi
labem affricare audeam, cum
quilibet eorum probe, me ta-
cente etiam norit, quid primus
Artis Parens Magnus *Hippo-
crates* olim jam præceperit *de
aliment. IV. 24.* totum sc.
corpus esse perspirabile, recte-
que id assertum omnibus ad-
huc

huc placuerit Medicinam facientibus atq; mihi met ipsi, nolo amplius in re tam clara hæ- rere, verum dicere, qualem nervis tribuant porositate (ut cum Philosophis loquar) Auctores euntes in diversum, & qualis ab ipsis intelligatur.

Hi igitur angustam sicut neq; minime subtilem cum didicissent nervorum esse fabricam, persuadere sibi nunquam potuerunt, existere ullum in corpore nostro liquorem adeo aptum atq; subtilem, ut angustissimos cerebri mæandros subintrare posset, servata tamen NB. liquoris s. purioris subtiliorisq; aquæ
for-

forma, qualem vos in edito
specimine doctissimo ad nutri-
tionem accersistis. Etsi vero
cum reliquis Viris Doctissimis
non negem aliquid nervorum
humidum, quod parcissimum
tamen iis adhærescit, & in sta-
tu hominis naturali à nemine
unquam, quod sciam, demon-
strari tam facile potest poterit-
ve, quippe quod præter vapi-
dam fere quandam minusq; a-
ctivam lympham nil foret a-
liud, resolutâ sc. in eam prius
spirituum animalium stasi, de-
bile admodum invalidumq;
argumentum, *quando nulla
suppetunt alia, opinor, quod*
ex

ex ipsa horum compressione,
subinde facta peti debet &
 constare; quoniam violenta
 nervorum ejusmodi compres-
 sione facile liquidi quid extor-
 queri potest pro nutrice lymphæ
 plane non admittendum.

Quod vero ad Illustris *Belli-*
ni perelegans spectat experi-
 mentum, id potius pro nobis
 verba videtur facere, nostram-
 que de Spiritibus animalibus
 obfirmat sententiam, ceu fidus
 hujus experimenti interpretes cla-
 re *pecul. disputatione hanc ita*
pridem edita literato Orbi
 commonstravit fidissimus iti-
 neris quondam nostri per An-
 gliam

giam & utrumq; Belgium Comes Suavisissimus *D. Elias Camerarius Junior* in Tubingensium Univ. P.P. Extraordinarius, Fautor Amicissimus, *Bellinianam* de nervorum liquido mentem cum *Bohniara* nostraque apprime uniens; Ipsius quoq; *Bellini* candor atq; dexteritas fidem hac in re nobis faciunt abunde: *liquidum tale è districto nervo in fibras Septi motrices compulsum, motus & tripudia quasi sua redintegrans, à spiritu five animali aura potius dependere, quam succulenta quadam materia nervos interlucante, cum & liquidi nomen tam*

tam spirituum tenuitati atque
mobilitati , quam subtiliori
lymphæ competat , hocq; ab
ipso nomine subinde salutetur.

Quare etiam atq; etiam,
optarem , ne promiscue liqui-
di vocem ita usurparent con-
fusionis metuendæ causa ii,
qui simili versari cupiunt in ar-
gumento , aliud quippe spiri-
tum , aliud lympham esse spi-
rituosam concretionis capacem
tamen quis non videt?

Quantumcunq; vero verear
magniq; faciam solertissimo-
rum Angliæ Italiaeq; Docto-
rum scripta , hac tamen in re
difficili minus movent ani-
mum

mum meum ab omni præjudi-
cata opinione vacuum, ut fi-
dem illi adhibeam, quod se-
mel tantum vidisse gloriantur
Viri, ceteroquin Magni, alii
autem plures strenue id perne-
gent.

Immo vero Excellentissimo
Tuo ingenio facere videberis
injuriam, quando nimium au-
toritati Duum Virum Medi-
corum Itatorum, *Malpighii* ut
& *Bellini* videlicet tribuis, eos-
demq; proprio forte oculorum
testimonio anteponere audes,
cum & lyncei aliorum pariter
Anatomicorum oculi ejusdem
nunquam felicitatis fuerint, ut
nota-

notabilem saltim aliquem con-
 strictorum nervorum detegere
 potuerint tumorem (quod Ex-
 cellentiss. *Bellini* tamen videtur
 voluisse) & à nemine imitan-
 dum leve hoc experimentum,
 non immerito suaserint. Au-
 diamus quæso subtilissimum in
 Galliis Anatomicum & Profes-
 sorem Regium Parisiensem fa-
 migeratissimum Dn. *Joseph. du*
Verney, sub extracto literarum
 Dn. Præsidentem *Cousin*, allo-
 quentem in *Journal des sç avans*
Tome XVII, p. m. 340. quomodo
 dicti experimenti vim atq; pro-
 babilitatem impugnet : *Il a fait*
remarquer, que s' il estoit vrai qu' il y
enst

eust un suc blanc & visqueux dans les nerfs, qui servist de vehicule aux esprits, & de nourriture à toutes les parties appellées Spermaticques, les nerfs, lorsqu'ils sont liez devoient s' enfler au dessus de la ligature, comme l'on voit arriver aux vaisseaux sanguins, aux lymphatiques, & même aux petits tuyaux des Plantes; on verroit aussi couler une grande quaaantité de ce suc quand on coupe quelque gros nerf, par exemple, le sciatique: Cependant il assure, qu'il a fait ces deux experiences sur plusieurs animaux de toutes sortes d'age, sans avoir trouvé rien de semblable.

Idem de se quoq; testatur
Magnificus DN. Bobnius in
Cir.

Circulo Anatom. Physiol. Progymn.
 XIX. Talia dein subnectens
 experientiae propriae : Est du-
 bium hoc non a me primum motum,
 sed quod plurimum ante me jam du-
 dum torsit ingenia, tale tamen, cui,
 quantum quidem ego penetrare va-
 leo, nondum satisfecerunt, quotquot
 opus hoc in scriptis publicis aggressi
 fuerunt, & quod probabilitatem il-
 lam si non omnimode tollit, certe
 nihilominus valde concutit. qui pl.
 vid. in seqq. Taceo infinita alia,
 pergit Doctissimus Schelhammerus
 Lib. antea citi; ut, quod nemini suc-
 cum illum suum unquam potuerint
 monstrare, neq; in vivis neq; demor-
 tuis animalibus, nec ope cultrorum
 nec ligaturae, neq; deniq; locum asse-
 vere

vere, ubi reperiatur vel unde hauriant nervi, quo succurrant necessitati viscerum.

Similia apud *Eundem* prælaudatum virum occurrunt verba recentiori adhuc & pereleganti scripto de genuina febres curandi methodo part. alt. §. 33. quando adscribendum hunc *Anglorum* succum nutritium in nervis quasitum universali illi nitro-aëreo spiritui dudum jam exploso jubet, & in loculo illo seponendum, in quo ingeniosa sed vana seculi commenta in templo æternitatis aut memoriae asservantur. Ego de meis quod addam observationibus, aliud non habeo,

B

cum

cum simile cum prioribus ferat iudicium oculorum nostrorum sensus, neq; ille fallere valuit Clarissimum Virum *Job. Frideric. Ortlobium* eodem in nervorum examine occupatissimum, qui optima quavis licet adhibita *ἐγχειρήσῃ*, etiam, ne charta quidem bibula liquidi ejusmodi vel minimam portiunculam excipere potuit vel invenire: Videtis *Dissertat. Physiologic. ejus* sub prælo adhuc sudantium *XXI. §. 12.* Nec opus esse censeo longius excurrere ad colligendum plura majorum vota receptasq; diu in Medicorum scholas probatas

bata

batas opiniones, ut magis in-
 apricum deducam id quod jam
 sua satis luce radiat. Etenim
 non multum abesse video, ut
 ad nos propius accedat Am-
 pliff. T. Excell. & tumorem
 ab injecto nervis vinculo ex-
 spectandum mittat, videlicet,
cum idem ex fluido aëreo, quod
vocamus, fibris nervorum compre-
henso gigni posse thes. IV. aperte
innuat, succumq; nerveum inde mi-
nus evinci.

Ad alteram jam Ratiocina-
 tionem ex ipsius B. M. Mal-
 pigbii, Bellini & Anglorum
 experimentis contextam ut
 parati quoq; simus excipien-
 dam,
 B 2 dam,

dam, qua omnem dubitationem expediri volunt adversarii, respondemus; magnam sane in nobis efficere admirationem tantorum Virorum mirandam oculorum aciem, qua præ cæteris non infimi nominis sortisq; Anatomicis hujus seculi ab Omnipotente instructos esse apud Vos legimus, singularemq; DEI bonitatem aliis immerito negatam, miris in his laudibus non satis efferri posse vel prædicari. Anne vero negantium qui tuentur partes, inscitiae alicujus Anatomicæ, aut quod minus recte experimentorum in viis in-

incederint , insimulandi? an-
 ne luminibus claris orbati di-
 cendi aut vitio laborantes ali-
 quo , aut quid horum erit ex-
 cogitandum , ut salvemus am-
 bos , negantes & affirmantes ,
 ne in alterutrius Summorum
 Virum auctoritatem videamur
 injurii? Minime. Arbitrium
 interim difficili hac in causa li-
 cet penes me non esse quam
 optime norim , neq; ego par-
 va hac opellâ Lectori id impe-
 rem tantas componere lites ,
 quid denique sit respondendum
 à me in tanta sentiendi liberta-
 te constituto , qua hodie frui-
 mur , quilibet expectet. Id u-

B 3

nice

nice videre mihiq; abs Te , si
 fieri possit , ostendi gestio, quod
 inter alia tantopere extollis
 VIR Celeberrime, stillicidium
 è fauciato nervo adhuc calenti
*(ne intrinsecus liquorem esse,
 arbitraris)* cum victas dein
 lubens porrigam manus , ubi
 petitis honestissimis satisfactum
 cognovero , eruntq; credituræ
 tum oculatæ manus , quod vi-
 debunt. Præterea multiplex
 & reiterata aliorum æque ac
 superius laudatorum Doctis-
 simorum Virorum observatio
 & experimentum facit , ut tam-
 diu subscribam illis , & qui-
 dem cum ratione , quamdiu
 illis

illis veriora quis alius docuerit; quare necessario anteponam, quoq; necesse est, majoriq; in pretio habeam, id quod decem præcipiunt ex Sapientibus, quam quod unus alterve ex iis credere nos jubent fortassis, collata mehercule impari ad se invicem proportione.

Quod vero *Vir* omni laudis genere abundans *Malpighius* in secto brachii nervo observavit haut raro stillare aut leni pressione emitti roridum quendam & concretionis capacem succum, tanto facilius à me creditur, quanto magis à Curiosis vasorum lymphaticorum scrutatoribus hodie hæc admit-

tuntur, quoniam ex negligenter instituta venæsectione in flexura brachii cum primis lymphæ aliquod non raro remanere stillicidium à vase lymphatico vulnerato caussatum Doctissimus Vir *Antonius Nuckius* in *experim. suis Chirurg. Operat. XXVIII.* mihi auctor est, quod omnibus fere Chirurgis, Anatomen & vasorum lymphaticorum cursum nescientibus magnam creavit molestiam, idq; non tantum in dicta flexura, verum etiam in pede, nec non multis aliis in corporis observatur partibus, quæ vel punctim vel cæsim vel
 alio

alio quovis læduntur modo ,
 lympham copiosam sæpe ex-
 spuunt. Hinc certo scimus ab
 extremis digitorum , tam pe-
 dum quam manuum vascula
 hæc exeuntia in duos tresve ab-
 ire ductus lymphaticos hederæ
 in modum vel etiam rectilineo
 attactu per latera venarum Ce-
 phalicæ & Saphenæ assurgen-
 tes metam attingere. Jam ve-
 ro cuilibet in Physiologicis qui
 hospes non est , facile constare
 potest venis magnam admodum
 cum nervis intercedere vici-
 niam atq; unionem , quod hi
 cum lymphaticis itidem non
 raro pertundantur in venarum

B 5

ejus

ejus loci apertione, atq; plurimum malorum hinc resultantium fiant causæ. Videatur in hanc rem quoq; Excell. *Bohnius sub finem progymn. XIX. Circuli Anatom. Physiolog. p. m. 313.* De aliis ex incautæ venæ sectionis noxis legi potest *Parens Venerandus agonism. phys. med. VI. §. 1. 2. & 3. Heidelb. 1682. impr.*

Ad hæc sapientissime abs **T.** Excell. cautum est *sensus aciem interdum falli minoribus in animalibus propter subtilitatem humoris fibrarumq; nervearum, in majoribus vero feliciori rei successu experimentum edi, tamen de his in majoribus sc. etiam brutis cujus-*
cunq;

cunq; ætatis dubitare fecerat Il-
 lustrem DN. *du Verney l. f. cit.*
 quando prudentis consilii vestri
 memor nervum Ischiaticum ut
 vocat par quartum lumborum
 crassissimum ac robustissimum
 omnium in corpore nervorum
 ideo incidendum sibi selegerat,
 ut nutritibilis lymphæ, certitu-
 dinem assequeretur, sed *κενὸν*
πρὸς τὴν. Unde quacunq; hæc de-
 mum speciosa facie prima fron-
 te arrideant adversariorum ar-
 gumenta, si curiosius rem exa-
 mines, facile comparebit fal-
 lacia hic & *in plurimarum*
plantarum fibris nervosis no-
 mine solummodo tali super-

bientibus, re vero minime cum nervis corporis nostri convenientibus minusq; confundendis, quippe alia animalium est fabrica, alia vegetabilium; hinc non aliter quam similitudinis gratia ad illustrandum non ad probandum tale artificium de plantis olim antiquissimus philosophorum aliquis voluerat intellectum. *Nam a consimili constructione ad idem semper ministerii genus non licet argumentari; neq; valet quicquam, quod iis præcis crescente adhuc planta nullus succus exeat voluntarie, Compressione vero leni in tenerioribus sem-*

semper subsequatur, immo in
 betulis aliisque succositate majo-
 ri gaudentibus, vel leviter sal-
 tim fauciatibus verno stillet tem-
 pore, quare alia omnino sub-
 est ratio, quæ vult, *iter ad*
nutriendas earum partes neque
 per nervos neque arterias neque
 venas perfici, sed per proprios
 canaliculos ab Effectore mun-
 di molitoreque Deo eum in fi-
 nem ipsis concessos. Hinc *in*
plantis quæ patent, & succum ve-
hant nutrimum fibra angustissima
tantum a nervorum tubulis
 corporis nostri distant, quan-
 tum olim æra lupinis. Quibus
 perpenſis probe & exploratis

quid evidentius succum nervorum ab oculis animisq; rejicere possit equidem non intelligo. Ut mirari omnino subeat istis experimentis & rationibus, quæ hanc in rem à nobis commemoratae sunt, tantum à plurimis tribui, ut inde probabilem conjecturam succi nervorum nutritii si non plane tolli, certe debilitari admodum convelliq; existiment.

Ad Cerebri nervorumq; inde propagatorum fabricam si attendo, facile perspicio, adeo providam, fuisse in condendo nobili hoc viscere Divinam Sapiëntiam, ut ad diversum tam ab aliis omnino glandularum racemum & delicatum concretionis capacem

pacem lympham, una cum
 mobilissimo maximeq; spiri-
 tuoso sanguine eo noluerit de-
 rivare per *carotidum cervica-*
liumq; arteriarum ramulos,
 quorum quippe *finibus extremis*
partim, *partim infinitis tenuissimisq;*
fibrulis candicantibus vario ductu ac
flexu ultro citroq; implicatis facilis
 alias metuenda foret obstru-
 ctio vel periculum à contenta
 intus tali lymphā, plurima-
 rum in œconomia animali
 nostra, hujusq; incolarum spi-
 rituum videlicet turbarum caus-
 sa. Et posito, non concessio,
 sequestratam ejusmodi lym-
 pham nutricem transcolari per
 uni-

(40.)

universi Cerebri poros & à
nervorum fasciculis cerebro e-
grèssis tandem imbibi & ad
partes singulas deferri, nonne
obtinget, quod spiritus ani-
males (quos aëreos etiam no-
biscum dicis) celeri suo in mo-
tu cursuq; rectilineo a comite
lymphæ impediuntur, retarden-
tur, atq; varie refringantur, aut
ab aqua absorbeantur, inq; e-
am condensentur, uti aquam
in aera, & vice versa aera in
aquam splendidissimam quoti-
die resolvi cernimus; id quod
ex Chimia & Physica gene-
rali etiam nobis patere potest.
*Neg; tamen per vos stabit, ut sen-
sum*

sum æque ac motum ab undis liquo-
ris nervei , alterum quidem a recta ,
alterum vero à retro impulso liquido
queatis repetere , quoniam eo i-
pso tacite consentire videmini ,
utrumq; horum in utramq;
partem motuum alteri manum
injacere , & semper ab occur-
santibus sibi invicem corpo-
ribus in motu celeri constitutis
talem edi effectum , ut alter
aut repercutiatur , aut in tan-
tum motum suum in alterum
& oppositum quidem conferat,
quantum de suo remisit , de qui-
bus Philosophorum canones
pluribus adiri poterunt , ut &
Clarissimus Daniel Taurvy
Anat.

Anat. nov. part. II. c. 5. p. m.
 301. seq. Dein si verum est, suc-
 cum vestrum nutritium in ce-
 rebro summam suam acquirere
 perfectionem atq; consisten-
 tiam, quomodo monstrorum
 ἀκεφάλων, i. e. sine Capite &
 Cerebro in lucem editorum ju-
 stam formationem & accretio-
 nem bene interpretabimini, ut
 silentio præteream infantes, pue-
 ros, juvenesq;, qui indies ma-
 gis magisq; augentur & cre-
 scunt secus ac viri & senes, cum
 in illis tamen nervorum atq;
 cerebri constitutio admodum
 mollis sit atq; tenera, hinc suc-
 ci nutrientis minor etiam foret
 exspe-

exspectanda perfectio. Ast quoad
 ad prius reclamari fortassis au-
 dio, in acephalis spinalem me-
 dullam cerebri sustinere vices,
 præstareq; idem quod cere-
 brum, unde prolongatum non
 male à quibusdam audit. Ve-
 rùm frustra talia quæres replico
 ego, in illa quibus cerebrum su-
 perbit, cavernulis nimirum si-
 nubus, diversarum glandula-
 rum acervis vasisq; & canali-
 culis varii generis, quæ omnia
 ad elaboratiorem perfectiorem-
 que lympham creandam neces-
 sario requiruntur, ut nutritio-
 nis negotium spirituumq; ani-
 malium proventus rite succedat,
 quem-

quemadmodum totum hoc opus bello ordine perspicuaq; methodo nervose tradere consuevisti. Etenim funis ille argenteus, ut ab *Ecclesiaste* salutatur, à medulla cerebri ac cerebelli solum prolongatur in vertebrae, quo in loco considerari debet, tanquam insignis fibrarum nervearum funiculus, quæ in omnes corporis abeunt partes, & à cineritia sive corticali cerebri parte, spirituum alias officina, separatae id tantum commercii possidere putantur, ut sequestratos modo spiritus animales, suoq; numero absolutos per appensos nervos
ad

ad partes porro amandent. Tandem quid de sensu ac motu partium futurum fiet, si admittatur nutritio è nervis, à *νευρῶν* quærit Doctissimus *Schellhammerus* *diss. supr. laud.* quem ex eo pendere, quod per nervos ad partes influit, à *Galen*i temporibus hucusq; fuit creditum. Aut ergo hoc jam præter omnem causam negandum est, aut nutritionem motum & sensum ex uno eodemque humore fieri concedendum erit; sunt autem ista, inquit rectissime, longe diversissima, & quæ stare simul vix ac ne vix quidem possunt.

Ut

Ut vero hæc omnia recte se
 habere quibusdam & in suas
 mentem partes cujusvis sponte
 cogere videantur, nondum po-
 tuerunt tamen omnimodum e-
 ruditi orbis impetrare assensum,
 quin paradoxum non mihi tan-
 tum, sed & aliis ex hodierno-
 rum Philosophorum cœtu ma-
 gis sapiit, *aquam in multo an-
 gustiores meatus quam aerem vel
 sponte se insinuare vel NB. vi com-
 pelli posse, atq; adeo tubulorum an-
 gustias aëri alioquin impenetrabiles
 subire, ut dubitare non temere li-
 ceat, NB. aquane subtilior sit ac
 tenuior aëre. Ast liceat mihi &
 in hoc esse in dissentiendo abs*
Te

Te libero , & accedere communibus Philosophorum placitis in Physicorum scholas optimo haecenus jure receptis. Equidem in contrarium quodnam posset adduci abs T. Excell. experimentum non video, majorem in aqua tenuitatem, atq; levitatem quam aere demonstrans, neq; unquam simile quid ex *Boyleo*, *de Volder*, *Sturmio*, aliisque audivisse recordor, quorum fama adhuc perennis est, nec unquam inter moritura inter Physicos nostrorum temporum. Docent idem lexcentæ aliæ rationationes ex ipsis experimentis
 pro-

profectæ, monstrantes certam
aquæ molem millenis ferme
vicibus pondere æqualem aeris
superare quantitatem, aquam
intra aërem descendere eidem-
que subjici. Manifesta sunt
exempla eorum qui natant in
aquis absq; ulla opera vel sub-
mersionis periculo; Quis ve-
ro in aëre hoc audebit absque
adminiculis? Quot corpora,
quantæ quæso moles vehuntur
super aquis longissime diutis-
simeq; quibus nullus omnino
ferendis aer par est. Quanta
industria Anatomicis adhiben-
da sit in præparatis visceribus,
ut minimi eorum etiam ramuli,
ex-

excluso prius omni aere, qui sub-
 intraverat, injecto mercurio vi-
 vo Candicantes conspiciantur,
 vel purpurei coloris cera bene
 inferciantur vitamq; quasi æmu-
 lentur, norunt hoc *Svrammer-*
dammio, Ruyschio, Nuckio, a-
 liisq; qui adstiterere Viris Curio-
 sissimis eorumq; operas mecum
 admirati sunt. Per angustioris
 orificiū tubulum vasa minima
 semper flatu distendi, liquorem
 vero excludi non semel observa-
 vi. Ecquis vero amplius de rei
 veritate dubitabit? qui *D. de*
Stair Physiolog. nov. Experi-
ment. Explor. IX. Sect. 1. oculum
 ante admoverit, aquam etiam

C

cor-

corpus grave pronuntiantis, i-
deoque ipsius particulas necessario
unionem habere unde ab æthere
differunt, & ab ætheris circula-
tione deprimuntur.

Quare omnem dubitationem
expediet proportio gravitatis
plurimorum corporum Erudito-
rum industria *Verulamii* cum-
primis, *Gassendi*, *de Volder*, alio-
rumque inventa secundum gravi-
tatem specificam ipsis dictam, in-
ter quos postremus in Celeber-
rimo Lugdunensium Batavo Ly-
ceo demonstravit publice pedem
aquæ continere 63 libras, un-
cias 4. drachm. 5. mensuræ Hol-
landicæ, vas etiam cujus cavitas
fuit

(51.)

fuit pedalis exhaustum, levius per 10. gr. fuit, unde pes aëris paulo plus 10. gr. continebit & aquæ gravitatis proportio & aeris inter se cuivis facile patebit.

Quare fateri necessario debes, aeris corpuscula aquæ corpusculis tenuiora, subtiliora, & per consequens leviora etiam longe esse, & illum firmo adeo partium suarum nexu atque vinculis non coërceri, quin liberrime per omnia spatia fluat, promptissimeq; diffundi queat.

Aeris deniq; & aquæ constitutio talis omnibus apparet, ut ex harum sola creatione id evincere probareq; possimus si experimentis in hanc rem minus essemus instructi, quod tamen ne-

C 2

cessita-

cessitatis lex jam nec imperare
 nec suadere vult. Excipies forte
 me genuinum Tuum non attin-
 gere sensum circa tenuitatis &
 subtilitatis vocem, qua omnem
 levitatem excludis; sed ubinam
 erit reperiunda illa tenuitas sub-
 tilitasve, quæ ob partium suarum
 figuram & dispositionem non et-
 iam simul levis sit, & transeunti
 ætheri ubiq; pateat?

Ex superius à nobis recensitis
 manifestum est, neminem spiri-
 tuum animalium οὐρανῶν ita in ce-
 rebro suo fingere quasi aura le-
 vis quædam sit tantummodo o-
 mni elatere carens atq; gravita-
 te, quod secus demonstrat esse-
 ctus,

Etus, aut secerni posse in glandu-
 larū racemis demta omni humi-
 ditate vel fluiditate, è qua tamen
 aerem maxima ex parte elevari
 beneficio caloris novimus; spi-
 ritus enim sine materia creari sa-
 næ adversatur menti cuilibet non
 minus & meæ. Interim vapori-
 ferum illud spiritu multo impræ-
 gnatum tantæ est tenuitatis, ut
 lympham macro- & micro-cos-
 micam multis adhuc superet pa-
 rasangis, adeo ut apud me non
 male audiat nec immerito aura
 animalis, i. e. quæ ex sanguine
 fuit elevata, in organis sensuum
 & motus munia sua obit, actio-
 nibusq; corporis nostri præest

semper; hinc ex subtili vaporifero illo spinalem in cadaveribus maderem medullam leniterq; eodem perfundi lubens Amplissima T. Excell. largior.

Sequitur alterum, quo suspensus & sollicitus tenetur animus, ut exquiramus dubium, utrum sc. roridus à nobis nondum concessus ille succus, quo genus nervosum universum perfundi fuit dictum NB. toti alendo corpori, augendisq; ejus partibus sit suffecturum, ut nutritii nomen tueri possit?

Quod quidem prima fronte prodigio simile meæ & aliorum menti videtur quam maxime, præjudicatis opinionibus tantundem obsessæ, quantum alienorū esse potest, adeoq; à ratione atq; assensu nostro abhorret, opus, ut

ut mentem candide super hoc vobis aperire, & difficiles Vobiscum partiri curas animo mecum iterum iterumq; constituerim, quas tamen non adeo ingratas atq; displicituras Magno Tuo Nomini prorsus confido.

Ab ore profecto non minus ingeniose quam erudite & veredum alimenti præparationem institui jubes & pulcherrimo quæq; ordine ingenii Tui acuminis disponis, ut totum tractum, vasa, vias & instrumenta, quibus alimenta antequam in succum & sanguinem convertantur, probe excutias, Lectori clare demonstras commodiorem viam nulli-

bi superesse aliam in toto nostro corpore, ad sanguinem variis suis recrementis citius exuendum & fluxum magis ac sincerum reddendum, ut genuinam tandem ei præstet nutritionem, quam prout doctissimis hisce thesibus circumscribitur & à me gratis conceditur. Equidem quantus conjecturæ meæ locus relinquitur, observo non leve momentum positum esse abs T. Excell. & fundamenti loco ceteris quasi substerni hypothsibus fluentibus ex eo quod ad nutritionem & accretionem corporum quam maxime requiratur fluidum aliquod *omnium multo tenuissimum,*

lim-

limpidissimum atq; subtilissimum,
 quale præter animales Spiritus
 non datur aliud in toto corpore,
 & ex duum generum partibus coaluis-
 se tale asserit, altera rorida sc. &
subactiore, concrescibili tamen lym-
phæ parte, altera vero aërea atq; ela-
stica, atq; adeo ex conjunctione tali
& conjugatione purioris lymphæ atq;
aërearum particularum, subtilem
quendam roridum & elasticum liquo-
rem confici, in quem finem etiam
 angustissimæ subtilissimæq; viæ
 fuerunt selectæ abs Te & inven-
 tæ, nervi puta, haut impervii ac
 clausi, quibus id officii commis-
 sum arbitraris. Verum enim
 vero si eloquar quod mihi ha-
 ctenus arrisit semper, quamdiu
 machinæ humanæ ejusq; actio-

nibiſ expendendis fui intentus,
perplacuit, talem videlicet ad-
hibendum eſſe modum, ne Na-
turæ ſimplicitatem ſola ſenſuum
noſtrorum ſubtilitate, imagina-
ria quandoq; metiamur, hacq;
ratione nobiſmet blandiendo
verum ſæpe prætermittamus,
quando rerum naturalium ordi-
nem modumq; ad ingenii no-
ſtri normam referendum men-
ſurandumq; paullo liberalius ju-
dicamus. Non enim id quod
longo & indefeſſo ſtudio mul-
toq; rerum uſu eſt excogitatum
ſemper illi anteponendum ſibi
quis perſuadeat, quod præ ſim-
plicitate fortean ſe non adeo
com-

commendet, & commodiori via
 queat demonstrari vel breviori
 cursu absolvi, ceu ipsissima Tua
 apposite huc mihi cominodas
 verba *th. 22. opinionem nostram rei
 respondere, cum effector Naturæ haud
 dubie commodissima & simplicissima
 fabricandi ratione machinam constru-
 xerit, nullis ambagibus supervacaneis.*
 Quod Sapientum dictum omni-
 no illustre dat indicium ac docu-
 mentum, nutritionem per arte-
 rias tanquam vias pro suo mo-
 dulo latis aptas & subtiles & a-
 liis jam sufficienter demonstra-
 tas commodissime simplicissi-
 meque adhuc hodie perfici; quid
 enim opus ad rem claram atq;
 perspicuam tradendum est plu-
 ribus

ribus ambagibus uti, ad Palladis arcem usq; excurrere & laureolam in commento tanquam mustaceo forte quærere.

Liceat vero mihi pace Tua, **VIR EXPERTISSIME**, haut levem hypothesium Tuarum annotare heic repugnantiam, ubi stante semel liquidi nervorū nutritii summa, ut decet, subtilitate atq; agilitate apud Vos, *vi elastica aeris, rori nutritio interfusi, impelli ac conjici in poros itaq; cuneari particulas nutritivas posse, ut firmiori contactu partibus nutriendis cohæreant & copulentur, Tibi facile est intellectu. Et alibi: Neq; partes ali possunt, nisi cum commoda ab incommodis, quæq; assimilari nequeunt, omnino segregentur, quod autem mi-*

nus est incommodum usq; eo extenuetur ut facile à consortione ceterorum humorum secedere, inq; omnium partium poros distribui, & suis superficieculis partem nutriendam penitus amplecti ac contactum firmiorem efficere possit; immo paullo inferius hæc addis: cum in nutritionis negotio succus prorsus elaboratus ac extenuatus, ejusq; particularum NB. quies & contactus mutuus ac immediatus secundum omnes superficies cum partibus alendis pascendisq; ad nutritionem requiratur, atq; adeo nullo alio activo principio aut fermento spirituofo opus sit, utpote cujus NB. motus disjici potius alimoniam partium est necesse. Quibus sane verbis ipsemet arma mihi subministras & ensem, quibus es aggrediendus novarum turbarum (liceat

ita jocarí) Dux & auctor. An-
 ne motum rapidissimum qui-
 dem, ut est spirituum ille, cum
 quiete in nervis stare posse au-
 tumas? nonne motus & quies
 partium in scholis res sunt mul-
 to diversæ sibiq; invicem oppo-
 nuntur à Philosophis & succe-
 dunt? Qua ratione hæc conci-
 liabis, ut liquorem roridum,
 tenuissimum ad quietem com-
 ponas, quò partes recreet quod est
*extenuatum valde & diffluum reddi-
 tum, quo per omnium partium sub-
 stantiam quoque versum in minutis-
 simos poros immergi, ac mitissimi ro-
 ris instar partes imbuere, mutuoq;
 complexu conjungi iis ac coagmentari
 possit.* Tibi quidem facile per-
 sua-

suaderi videris, contraria in uno eodemq; subjecto locum habere posse, & quod in motu jam versatur suo, non officere alteri quod quietem affectat, quin utrumq; rite expediri. Etenim, officere Tibi putas (1.) per easdem vias alimenta pariter ad partes traduci & sanguinis excrementa expelli, ita ut utile aque ac inutile vehant, quod multis etiam vix probabile videri poterit: (2.) Observari in plantis, quæ defixis in terra radicibus, tenuem ac puriorem succum aeris circumfusi pondere ac elatario excipiunt, visceribus chylum elaborantibus haut indigere: succum tamen illum collectum per alios angustos ductus percolari, ut tenuiores particule nutritioni aptæ ab aliis crassioribus

sioribus segregentur. (3.) Rapidum ac citatum cursum quem sanguis per arterias in venas dirigit, ad Loweri & Bellini exemplum dum vergit ad renes, loqui contrarium, probareq; id quod à me contra spirituum animalium succiq; nutritii indefinentem motum, per nervos fuit in medium allatum, immo necesse hoc pacto esse statuis alimentum una cum urina in renum tubulos dissipari pro sui nutritione. (4.) Acutissimi Viri Georgii Entii ratiocinium insufficiente esse ad succi nervorum nutritii tenuitatem amplectendam tuendamq; & si quæ plura alia.

Quam

(65.)

Quam ob rem meam ut tenuitatem audias quoq; peramanter & officiose rogo, quæ præmeditatis tot dubiis egregiis vix ac ne vix quidem commodam tantillo temporis spatio adornare responsionem sustinet. Quoad primum, ut brevis sim, sic habe: Nullo prorsus modo inficior qui arteriis studeo me antiquam functionem ipsis conceditam unquam deserturum, si veriora quis nondum propalaverit, cum simpliciori & commodiori via naturam opus suum absolvere omnes unanimi ore profiteantur; nec impedit quod utile cum inutili vasis
coer-

coerceatur & simul varias corporis regiones permeet; sciendum enim esse moneo, me ad nutritionem modo crassiores, modo tenuiores, subtilioresq; seligere è sanguine partes, prout nutriendæ nimirum variant partes, quoniam ossa, cartilagine, membranæ, pili, cutis, ligamenta, vasa, ex universali fluido purpureo omnia tanquam oceano microcosmico irrigantur, sibi nutrimentum mutuuntur debitum, sed tamen certo numero, ordine ac respectu, aliæ enim amant magis salinas fixas, aliæ volatiles, aliæ oleosas, humidas & gelatinosas & sic

(67.)

fic porro , quis vero singulas
has in nervorum liquido repe-
riet ; monstrat has quoq; Vul-
cani examen si eidem commit-
tatur unaquæq; pars , licet non
eidem semper fidere tutum ar-
bitrer. Cognovit id jam plu-
ribus retro abhinc seculis *Gale-
nus* : quando partes sui simili
nutriri fassus est , & *Kircherus*
de Magnete Lib. III. part. 7.
c. 3. p. 694. atq; c. 6. p. 719. ob
quandam Naturæ seu substan-
tiæ cognationem asserit partium
corporis alias aliis gaudere affi-
ciq; alimentis , ex. gr. nostrum
cerebrum cerebro animantium,
jecur jecinore , pulmonibus pul-
mo-

monem , & cor cordibus ; At talis tenuissimis ex partibus conflatus liquor nutritioni plane est ineptus, cum non ubiq; satisficiat ; Ecquis vero dixerit partes solidas ex spirituosis & subtilissimis particulis constare, cum manibus palpando (ut diserte loquitur nec nimis sæpe nec nimis valde nobis unquam laudatus DN. *Güntber. Christoph. Schelhammerus*, Patronus atq; Promotor noster plurimum venerandus *Dissert. all.*) plane contrarium liceat deprehendere. Quapropter hoc eo magis demiratur , quod tam præclari Viri partes spermaticas , ad quas
 refe-

referunt membranas, tendines,
 fibras, atq; ipsa deniq; ossa &
 horum durissima dentes succo
 nervoso nutriri crediderint, quæ
 omnium sunt partium procul
 dubio crassissimæ maximeq; ter-
 restres. Hujus si quis rei certi-
 tudinem nondum assequatur,
 alia objici posset ratio quam
 non sine fundamento *thes. publ.*
Lugd. Batav. promulgavit
Archib. Pitcarnius, Scotus, de
motu sangv. per vasa minima;
 pluribus indagandam adhuc cu-
 riosis animis reliquit. Verum
 notiora hæc Tibi sunt, quam
 ut prolixiori sermone jam ex-
 sequar, quæ paucos ante men-
 ses legenda obtuli. Ne-

Necessitatem potius exigit
 multarum particularum miscel-
 læ in sanguine multiplex & di-
 versa corporis nostri refectio, i-
 ta ut hæc vix ac ne vix quidem
 sine illa inchoari nedum absolvi
 queat si deficiat. Non enim,
 hac vel illa corporis regione si
 oberret fluidum universale pro-
 miscue apponitur, quod tubulis
 coercetur vel jam fuit præter-
 gressum, sive primo sive ultimo
 advehatur loco, cujuscunq; et-
 iam sit diametri, nisi superficie-
 rum apta & arcta inter utramq;
 partem intercedat similitudo
 atq; nexus, unde & hæ parti-
 culæ tenuiores licet sint aliis,
 con-

convenienti tamen figura distinctæ facilius longe adglutinabuntur subsequituris multis millibus aliis rapidiori duplo vel magis adhuc in motu constitutis, qui huic negotio vel minus officit, cum constet de motu multum deperdi, qui in vasis minimis multumq; à primo motore remotis exercetur & secundum ætatis gradus contra magis ad quietem disponi admodum verosimile habetur.

Id quod de spiritu animali prædicari potest minime quippe qui nunquam à motu feriatur suo per angustissimos licet trahatur canaliculos, & cujus essen-

essentia motum agnoscit perennantem vel maxime si vita homini superstes esse debet; hinc interrupto vel alio quovis modo intercepto ejus ordine varia œconomix animalis imminent pericula graviaq; mala indubitati mortis comites, generosum ni cito auxilium præsto sit.

Quod de plantis dicitur, defixis eas in terra radicibus tenuiorem succum excipere, nil quicquam contra nos probat, cum ex antecedentibus jam constet satis, illustrari harum exemplo quodammodo posse nutritionem corporis animalis non vero probari; tot enim hæ machinulis

chinulis & viis non indigent ad
 nutrimentum præstandum uti nos,
 unde & simpliciori modo totum
 in illis accretionis peragitur ne-
 gotium. Hypothesin quinimmo
 magis tale meam confirmat
 exemplum ex annosa sumtum,
 quercu vel duriori ilice. Optan-
 dum sane esset, ut præter Excel-
 lentiss. *Marcell. Malpighium,*
Nehem. Grevv & Wolferd.
Sengvesdium plures adhuc su-
 peressent rerum Naturalium con-
 templatores, quibus in stirpes,
 plantas vel arbores etiam pro-
 fundior pateret aditus singula
 in illis certiora reddendi Naturæ
 phænomena circa quæ cespita-
 mus;

D

mus;

mus; sed quantum quæso est quod
 nescimus adhuc? Ego sensuum
 priorum testimonio convi-
 ctus animadverto in grandioribus
 lignis atque firmioribus terrestres
 plures atque graviores semper con-
 currere partes ad constituendam
 proceram eorum molem, tar-
 dioremque esse horum præ aliis ac-
 cretionem, atque terius multo vi-
 ridi foliorum coma ornari in-
 gruente vere. Manifestum hoc
 est in quercu, adstringendi vi in-
 signiter pollente per totam ejus
 substantiam diffundi non tenuio-
 res solum partes, sed crassiores
 potissimum ad maximam fere
 usque altitudinem & in foliis ter-
 mina-

minari simili virtute imbutis.
 Qvis vero subtiliores has nuncu-
 pabit & quasi aereo-aqueas flui-
 dissimas? Unde vis adstringens
 fit petenda & cui debeatur princi-
 pio melius scis quam ut à me dici
 possit. Interim non nego dari te-
 nuiores subtilioresq; partes reli-
 quis in arboribus tenerioribusq;
 stirpibus quæ citius ad summita-
 tem & vestigiū usq; perveniunt
 ut reficiantur; in vegetabilibus
 vero summam hanc tenuitatem
 atq; humorum subtilitatem quæ-
 rere quæ animantibus competat
 posita etiam plantula delicatissi-
 ma, rem sapit omnino difficilem
 tantum non impossibilem. Ne-
 gat

gat etiam illarum in canaliculos angustiores ingressum arcta & solida ligni compages, majorq; pororum in tali ligno raritas; unde peregrinam sæpius alimoniam meditatus fui viam, cursum & modum quo dispensetur roridus atq; nutritivus vegetabilis humor, qui nos nihil nunc attinet, cum specialius aliquando mereatur à nobis considerari.

Tertium non persuaderi potest VIR Nobilissimus secretionem lotii ipsos renes nutrire, quia nutritio quiete atq; accretione particularum perficitur, cui in tam rapido torrente nullus videtur esse locus, quando per vasa renū transit
M.S.^{is} auctoritate & experientia Magnorum Virūm Lorreri & Bel-

Bellini sc. innixus. Ast injuria re-
 nes afficis, quos magno & igno-
 bili haud olim muneri praefixe-
 runt nostri majores, quando se-
 cretionem lotii renum nutritio-
 nem tollere autumas; etenim lo-
 tium non tantum, quod seri pars
 est sanguinis eo defertur, sed ejus
 etiam pars gelatinosa & nobilior
 simul refectioni singularum par-
 tium inserviens. Praeterea renes
 cum in fetu partui proximo vel
 jam jam edito insignē obtineant
 magnitudinem respectu reliquo-
 rum viscerum, certum est eos
 non adeo amplius per aetatem
 augeri, sed glandulosam friabilem
 texturam in compactiorem ac

firmiorem paullo immutari, ut
 eo alacrius toties repetitum cola-
 torii munus sustineat. Quo facit
 etiam creber sanguinis rivus mul-
 tis salinis & lixiviosis onustus
 particulis huc toties delabens, ex
 quo fit, ut interstitiorum spatiola
 rigida quædam salina occupent
 corpuscula, duritiem ætate ma-
 jorem efficientia ceu cultri Ana-
 tomici ope id habemus comper-
 tum. Neq; enim est quod exi-
 stimes omnem partem alibilem
 à falsis recrementis per renum
 tubulos commigrantibus anni-
 hilari & destrui in junioribus ani-
 mantibus ut minus assimilari
 queat, cum talis efficaciam ea non-
 dum

dum sint prout in adultis & san-
 gvis copioso & blando rore nu-
 tricio diluatur quam maxime,
 qui spicula salina potis est obtun-
 dere; Quinimmo motus ille ra-
 pidus quem à citato & reiterato
 toties sanguinis per eos cursu de-
 pendere didicimus, nutritionem
 non excludit, quoniam illi neu-
 tiquam est æquiparandus qui spi-
 rituum animalium nomine ve-
 nit, quippe qui velocior multo
 esse debet multisq; hunc exsu-
 perare modis. Et cum circa ar-
 teriarum fines primo de motu
 sanguis multum remisit, adeo ci-
 tatus circa venarum oscula am-
 plius esse nequit, ut vane me-

tuunt alii, qui minora minus advertunt, majora contra magis negliguntur id quod de Spirituum animalium & sanguinis motu inter se collato dixisse sufficiat.

Quare si verum est, quod supra significavimus, fluidum nervorum ex aerea suaq; tantummodo explicandi vi praedita s. elastica coaluisse, nihil manifestius quidem est, vi tali elastica aeris rorem nutritium sive partes nutritivas neutiqvam cuneari vel conjici in poros, sed vice versa à firmitiori contactu magis impediri & dissolvi sicq; disjici potius alimoniam partium necesse est; Nam conclusa compressaq; exilia pariter atq; elastica corpuscula alacriter motus suos efficiunt, & non lente segniterq; agunt, nisi naturalem hominis statum
cum

cum p. n. quandoq; & vice versa transformare cuiusdam sit arbitrii. Qua de causa non possunt non iterum iterumq; nobis placere verba Magnif. D. D. *Scelhammeri diff. de lymphæ ortu*, quæ huc transtulisse non pigebit: *Nutritio quietem partium requirit, quæ motu destruitur. Porro motu consumuntur partes, nutritione absumtū restituitur. Hæc autem talia quæ vel contraria vel saltim diversi sunt generis natura nunquã solet confundere.* Ad hæc meridiana luce clarius est omnia illa quæ M. S.^{cam} magis concitant, & ad majorem motum invitant, exagitant, calorem in corpore augent, vel eam fundunt aut liquant, capacia

cia prorsus esse nutritias roridasq; in ea depascere particulas, absumere & immutare, ut adhæsiōne nunquam præstent, corpusq; tandem intereat absq; ullo tamen notabili spirituum dispendio, qui motu sæpius juvantur torpidi motusq; inertes. Neq; metuas opus est, detracto è sanguine vitæ pabulo spiritus deincepsq; imminui, cum tamen constet ex mente vestra eos subtilioribus tenuissimis & liquidis rebus è quibus scaturiunt compositos reparari posse, immo illa quæ spirituosarum valdeq; tenuium partium sunt & ad auram animaleam facile pertingunt,

eius

ejus defectum supplere, quamvis non semper aggrediantur sanguinem, noxamq; ei inferant, adeo ut nunquam atrophiam vel marcorem patiantur partes & inaniantur, verum potius tutissimum aduersus illa incommoda habeamus auxilium quibus occurratur promptissime, stante semel hypothesisum vestrarum veritate ac robore.

Quarto tenuitatem succi nervorum qui contra doctissimum Anglum *Georg. Entium* ejusq; sequaces impugnant, nolunt nutriendis partibus tale quid esse idoneum quod crassi glutinis instar adhæreat, cum palam omni-

bus sit, totos illa canaliculos non
 pervasura sed difficiles haut raro
 moras tractura, motumq; rapidū
 in illis sufflaminatura, ut cras-
 siores sibi invicem magis cohæreant
 partes & in majorem brevi assur-
 gant molem, corpori omnino
 molestam. Quapropter si in lati-
 ce purpureo nobilissimo figuntur
 oculi nostratum, etiam differen-
 tiam talem minimis particulis
 assignandam esse ratio vult, ut
 medium utrobique servetur mo-
 dusq; sit in rebus tractandis ex-
 plicandisve ne præ nimia tenui-
 tate etiam diffluent. Non enim
 Doctrinæ salutari conducunt illa
 quæ subtilis ingenii commentum
 vel

vel magna arte & labore excogitata esse videntur, sed quæ veritatem nudam habent pedisse quæ. Pinguedini vero, ne Anglorum quorundam blandis irretiamur somniis, aliam assignant rationem, aliam quæ quotidianæ refectio- ni, aliam accretioni solitæ quot- quot nobiscum sentiunt. Neque sufficit dixisse quercum in vastam amplitudinem excrecere sola, pluvia ac rore, cum è crassioribus multo arborum firmissimam, coaluisse partibus non immerito ex antecedentibus una cum aliis jam collegeris, ita ut non necesse sit diutius his immorari.

Nolo hoc loco accumulare,

D 7

quæ

quæ à doctissimis viris contra cla-
 rissimos Magnæ Britanniaë Me-
 dicos de membris paralyticis du-
 dum sunt disputata sc. quod tabe-
 scant ob constrictos aut præcisos
 forte nervos, cujus etiam justa
 phænomeni reddendi ratio mul-
 torum torfit animos, suam tamē
 non sine probabilitate quilibet
 dixit sententiam; unde quid in-
 genii mei imbecillitas suggerit
 ardua hac in re, quo magis eru-
 diar, Tecum lubens confero.
 Nervorum ministerium efficax
 admodum esse, & requiri cum-
 primis ad legitimam fluidarum
 partium distributionem per to-
 tum corpus absolvendam ut an-
 gustis-

gustissimi minimiq; quotquot
sunt ductus & tubuli serventur
ubiq; patuli & calorem ita una
cum sanguinis circulo prompte
suscipiant præsentes nimirum si
sint animales spiritus, quorum
quippe interceptione & absentia,
calor, motus, sensusq; partium
perit, tubuli & vasorum minimo-
rum collabascunt interstitia, san-
guinemq; in cursu debito impe-
diunt, ut quod nutritibilis eidem
inest minus adhærere vel ad
partes pervenire queat; immo
aliarum functionum superve-
niente tali incommodo sæpis-
sime turbatur ordo, ut lauda-
bile nil geratur in toto corpore
nutri-

nutritioq; languet. Vides pro-
 in *aliam* dicto à nobis *rationem*
assignari phænomeno, ut opus
 minime habeamus asserere, *nu-*
tricium corporis succum non
per nervos sed per arterias ap-
portari: unde rectissime sup-
 ponitur nervos nutritionem ju-
 vare, quoniam communi opi-
 nione non negari potest spiritus
 animales dilatare poros partium
 ut moleculas sanguinis eo me-
 lius recipere queant. Quale
 quid magis probabile cense-
 mus, si credimus idem in
 microcosmo spiritus præstare
 posse *ἀναλογικῶς* saltim quod
 Sol in macrocosmo, habereq;
 effe-

effectum in plantis, stirpibus & arboribus similem ut lætæ crescant ac vegetent; quando vertici propius admoveatur nostro, contra vero emori qs. & decidere easdem notamus, quando obliquiores parcioresq; ad nos spargit hieme radios, in quem finem etiam pleriq; utriusq; phænomeni efficientem non inepte dixerunt esse causam utrumq; & spiritum & Solem, Teq; non aliter olim sensisse nec sine ratione memini.

Tandem ut finiam quoque, cum admiratione legi non multum abesse ratus, ut Amplissima T. Excell. totum qs. hominem, nervo-

nervosum pronuntiet ac omnes
 ejus partes inde putet conflatas,
 apparereq; id rei cum primis (ut
 Optimi Venerandiq; Senis DN.
Job. Jac. Wepferi, longo rerum
 usu & Doctrina præstantis Viri
 d. 28. Jan. st. v. hujus anni rebus
 humanis exempti cæloq; adscri-
 pti verbis se muniat) *in fibris*
ventriculi & intestinorum, *in corde*
atq; omnibus musculis, dum eos, *nil*
nisi nervos esse, aut proxime certe ad
illorum naturam accedere perhibet.
 Verum enim vero liceat mihi
 levem solum rei hujus differen-
 tiam uno alterove verbo attigis-
 se: Quamdiu Medicorum scho-
 læ perstiterent & physiologiæ sese
 studio cœperunt Artis mancipa-

re filii, laudabilem scimus inva-
 luisse morem, solidas fuisse partes
 inter agnitam distinctionem,
 quoque realem, ut quotquot con-
 tinentium albo voluerunt inseri,
 varia etiam nomina retulerint
 nec immerito. Comprobavit
 eandem multa, fida ac profunda
 oculorum inspectio atque labor
 haut poenitendus solertissimorum
 Anatomicorum, quem rebus in
 abstrusioribus naturæ eruendis
 fausto consumserunt cum even-
 tu fructuque minime contemnen-
 do. Nam peculiaris singulas
 prorsus intercedit partes stru-
 ctura certaque dispositio secun-
 dum minima, ut musculus idem

non

non fit cum ligamento, osse, cartilagine, fibra, arteria, vena & s. p. Quod vero horum omnium quædam ad compositionem concurrant & per eorum dispergantur quandoq; substantiam, non statim argumento esse potest cuiuspiam, ut credat dicatve hanc vel illam partem præ aliis nervis quod stipetur multis, nil nisi nervos esse, minimam cum particulam solum è nervis adipiscatur textura talis visceris, ut ut sensibilissimum fere habeatur ab omnibus, potestq; motus & sensus in illis ab unius nervuli expansione tantum proficisci, idq; eo magis si plures nervorum ad-

sint

sint ramuli, quod ventriculo, in-
 testinis & musculis commune
 esse solet, ubi plures profecto
 musculorum, membranarum,
 tendinumq; concurrunt fibræ,
 quam nervorum. Compare-
 mus quælo magnitudinem uni-
 us talis visceris cum tantillo ner-
 vorum quod eo decurrit, & vide-
 bimus rei falsitatem oppido, ut
 mittam alias cujuscunq; partis
 affectiones naturales probationi
 nobis inservientes atq; testimo-
 nio. Mechanices usus docuit
 quidem nos aureorum unicum
 in mille & plures per tenues ad-
 huc lamellas vel foliola mallei i-
 ctu diduci posse atq; cogi; quod
 & si-

& simili alia in re locum invenit, in hac vero stupenda corporis fabrica mechanica vacillat ratio, quia tam amplam visceris extensionem & tam profundam à nervorum tenerorum mole per exigua derivare velle sapit *ἀδυναμίαν* & cum meo nondum quadrat ingenio, quamvis probabilitatem non levem ganglia variis in locis assurgentia videantur post se relinquere, quando longissime à cerebro jam digressi sunt nervi.

Atq; hæ sunt meæ de succi nervosi nutrientis origine atq; effectu receptæ scholarum consuetudine hodie sententiæ, quas tamen dissimulandum nolo suis laborare posse

an-

angustiis, nec omnem rei propositæ
 mensuram ubiq; adimplere. Veniam
 itaq; dabis, spero, VIR Humanissime
 Excellentissimeq;, si via hac qua ni-
 mis longe institi, proposuero aliqua
 vestrûm placita, quibus à Vobis dis-
 sidere communis studii imperarat
 necessitas hodiernaq; philosophandi
 libertas, ea, qua par erat, modestia,
 excutere, Tuoq; cuncta limato &
 gravi iudicio dubia quæ tam exacti
 gratiq; speciminis lectio post se reli-
 qverat apud me l. m. q. submittere.
 Hoc saltem abs Te impetrare mihi
 liceat, ut æqui boniq; consulas, quod
 fluctuantis animi mei causa potis-
 simum in re tam ardua minusq; ad-
 huc perspecta ad Te scribere non e-
 rubesco. Cave putes vero *πικραλφεί-
 σα* Patrone, Ordinisq; nostri decus
 ac delicia, ejus animi fuisse me un-
 quam doctissimas Tuas sigillandi
 the-

(96.)

theses, flagrasseq; foeda libidine aut
juvenili pruritu impetendi nervose
admodum à vobis disputatum succū
talem nutricium, qvem discendi cu-
pidis animis & veritatis amantibus
magis qvam jejunis ac sitientibus
profiliisse præclare in id edito speci-
mine abunde commonstrastis. Vale
VIR Nobilissime Excellentissimeq;
cum tota splendidissima Familia,
meq; porro insigni Tuo favore com-
plectere, utpote qvi sim jure meritoq;

Magnifici Nominis Tui

Scribo è museo meo

Witembergæ Sax.

ipsis Kal. Mart.

M DC VC.

Cultor perpe-

tuus

PHILARETUS.

ut
ū
i-
us
us
i-
le
q;
a,
n-
q;
H
il
ur
d
il
S.
er
ce
vp

67 $\frac{13}{9.11}$

67 $\frac{13}{9.11}$

ULB Halle

3

006 661 548

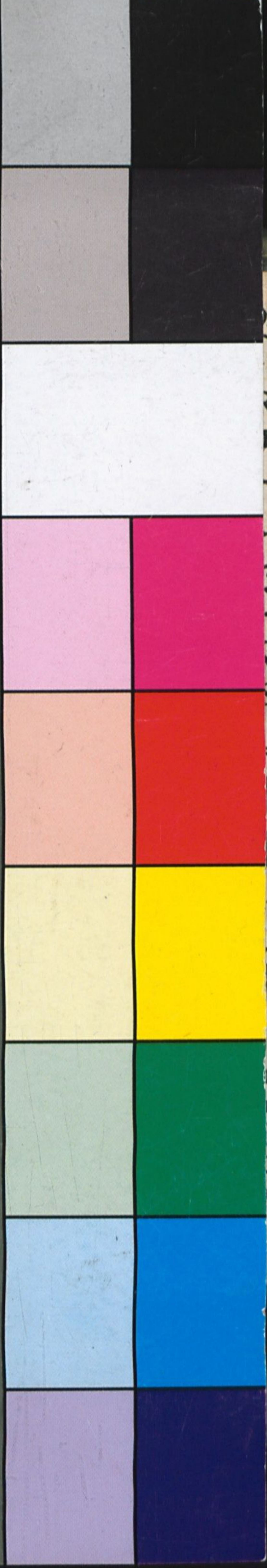

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8
Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Farbkarte #13

B.I.G.

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

4
D. B. V.
II FRIDERICI
RANKENAV
D. & P.P. Extraord.
Quisitio
istolaris
NUTRICII PER
S TRANSITUM
QUE EFFECTUS
pore humano
pendens:
Dicata
PLISSIMO atq; EX-
ENTISSIMO
H. GOTHO-
BERGERO, D.
ci Seniori, & Pathologiae
ubl. Celeberrimo, &c.
LIPSIÆ,
H. MELCHIOR. Lieber
op. Havniens, 1696.